

Franz Kafka, Preobražaj razdoblje avangardnih pokreta

Problematika pripovijetke je višeslojna:

1. Otuđeni čovjek u svijetu otuđenih ljudi
2. Apsurdan život i neosmišljena egzistencija
3. Strahovi i nesigurnost čovjeka
4. Što ostaje od čovjeka kad se ukine sve ono vanjsko po čemu se ljudi međusobno prepoznaju
5. Podvojenost ljudske osobnosti (između nametnutog života i vlastitih sklonosti i želja)
6. Bespomoćnost pojedinca da *napravi rez* nakon što je prihvatio biti dijelom nehumanog sustava

Glavni lik pripovijetke je Gregor Samsa, trgovački putnik koji život podnosi s poprilično napora, ali je zadovoljan što obitelji pruža udobnost. Emocionalne veze u obitelji su krhke; skladno žive, ali samozadovoljno ne osjećaju probleme drugih članova. U početku su Gregoru zahvalni, a kasnije to smatraju njegovom obvezom. Izraženija je jedino Gregorova emocionalna veza sa sestrom.

Gregor je prisiljen raditi kako bi otplatio dug svojih roditelja. Na poslu se boji pretpostavljenih, nije ambiciozan, a trenutačno ga muče i slabiji poslovni rezultati.

Gregorova preobrazba je duhovne prirode. Preobrazba i suočenje s preobrazbom predstavljaju prijelom. Do sada je živio pod pritiskom, nezadovoljan, ali to nitko nije opazio. Preobrazba je bijeg od frustracija i nezadovoljstva, otpor i poziv u pomoć, ali ga odbacuju.

Preobrazba je prokletstvo-ljudska svijest i osjećaji zarobljeni su u tijelu životinje. Ona predstavlja **kaznu** za Gregora jer je bio neodlučan, neaktivan i dopustio je da ga gaze. Izgubio je samopoštovanje i dopustio da živi životom nedostojnim čovjeka. Živi životom žrtve (oca, šefa, obitelji), jadan i u neprestanom strahu; nametnuo je sebi osjećaj krivnje zbog najbezazlenijeg propusta. Gregor već dugo živi životom kukca.

Preobrazba je dakle, rezultat otuđenja od samog sebe, slika vlastite nemoći u bešćutnom svijetu. Pisac ga groteskno preobražava, ali mu ostavlja sposobnost razumijevanja, suosjećanja s drugima i uživanja u umjetnosti. Vrhunac poniženja je njegovo tužno, samotno umiranje.

Temelj pripovijetke: 1. Odnos pojedinca i obitelji

2. Društvo

OBITELJ bi trebala biti temelj sigurnosti, ljubavi, pomaganja i sklada-okrutna je, ne pokušava otkriti ljudsko u Gregoru, ne prihvaća ga, sretna je što umire .

Treba naglasiti i simboliku proljetne šetnje – jesu li članovi obitelji prepoznali svoju ružnoću i odlučili se za pozitivne promjene.

DRUŠTVO : osnovni je dio nehuman, prihvaćeni su samo pojedinci koji zarađuju, korisni su. Pojedinač je otuđen, određuje ga zarada, a ne duhovne kvalitete, ne osobnost koju nije ni otkrio ni oblikovao pa je ne može ni izraziti.

Da bi predstavio tzv. normalan svijet koji nije normalan služi se elementima fantastike – **ABNORMALNOŠĆU GREGOROVE PREOBRAZBE PRIKAZAO JE NESIGURNOST SVIJETA .**

Jedino je umjetnost u tom okrutnom svijetu tješiteljica i utočište odbačenih! (Gregor uživa u glazbi)

Prostor i vrijeme: prostor i vrijeme su subjektivizirani

Gregorova je preobrazba bijeg u jedini prividno siguran **prostor**, iza zatvorenih vrata vlastite sobe. Gregorovo sužavanje životnog prostora istodobno je i sužavanje svijesti – otuđenje od ljudskog i prihvaćanje života insekta. Otuđenje je sve izrazitije, do konačnog odlaska, tj. ukinuća egzistencije koja nije otkrila svoj smisao i opravdanje.

Vrijeme je subjektivizirano i simbolično.

Stilske odlike: pripovijedanje prati uzročno-posljedično nizanje događaja
stil je kristalno jasan
naglašen je nesklad između nerealnog sadržaja i realistične obrade –
groteskna slika svijeta
početak *in medias res*
bajkovitost – začuđujuće koje nikoga ne začuđuje
prikazivanje abnormalnog i fantastičnog običnim i nezačudnim
naracija, deskripcija (smisao za detalje) , unutrašnji izravni i neizravni
monolozni, asocijativni
kulminacija – prizor s trojicom bradatih podstanara (muškarci riđe brade –
topos u Kafkinjoj prozi)
biblijske asocijacije

Obilježja Kafkine proze

Kafka intervenira u logiku svijeta i zakone da bi svijet sagledao iz druge perspektive.
Ekspressionistički elementi –strah, samoća, bespomoćnost
-protest protiv društva koje ugrožava slobodu pojedinca
-simbolika, odsustvo deskriptivnog
Nadrealistički elementi-halucinantne, alogične slike, košmari
Jezik-škrt, jednostavan, zgusnut
-umjetnički doraden

Pred Vama je ulomak iz pripovijetke *Preobrazba* Franza Kafke. Pozorno ga pročitajte, a zatim i smjernice za pisanje školskoga eseja na sljedećoj stranici. Redoslijed ponuđenih smjernica ne obvezuje Vas u Vašem oblikovanju školskoga eseja.

Svoj školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu (uvod, razradba, zaključak). Prvo pišite na priloženome listu za koncept, a na kraju uredno prepisite na list za čistopis. Školski esej možete ispravljati na konceptu, ali ne i na čistopisu. Pazite da Vaš školski esej bude pravopisno i gramatički točan. Školski esej treba imati od 400 do 600 riječi.

Uostalom, na nj se nitko nije obazirao. Obitelj je bila posve obuzeta svirkom. Podstanari su u prvi mah stajali, s rukama u džepovima, preblizu stalku za note, tako da su te note mogli i gledati, što je sestru sigurno smetalo, a onda su se povukli prema prozoru i, sagnuvši glave, zapodjenuli poluglasni razgovor. Ostali su tako, a otac ih je zabrinuto promatrao. Veoma se jasno vidjelo da su se razočarali ponadavši se da će čuti lijepo ili zabavno sviranje, cijeli im je koncert postao dosadan i samo su iz uljudnosti dopuštali da se njime ometa njihov mir. Navlastito je način kako su sva trojica tjerali cigaretni dim iz nosa ili usta uvis ukazivao na veliku nervozu. Pa ipak, sestra je svirala tako lijepo! Lice je nagnula u stranu, pozorno su i tužno njezini pogledi išli po redovima nota. Gregor pride još malo naprijed i stavi glavu sasvim do poda u nadi da će joj uhvatiti pogled. Zar je on životinja kada ga glazba ovoliko može ganuti? Bilo mu je kao da je otkrio put prema žuđenoj neznanjnoj hrani. Odlučio je doprijeti do sestre, povući je za suknju i tako joj obznaniti da bi sa svojom violinom trebala doći u njegovu sobu, jer nitko od ovih ovdje ne cijeni njezino sviranje kao što ga on cijeni! Neće je nikada više pustiti iz svoje sobe, to jest nikad je neće pustiti dok živi, njegov će mu grozni izgled prvi put biti od koristi, bit će istodobno na svim vratima svoje sobe i prijeteći frktati. Ali on neće sestru ni na što siliti, ona će uza nj ostati dragovoljno, sjedit će do njega na kanapeu, spustit će uho do njega, a on će joj povjeriti da je imao čvrstu namjeru poslati je na visoku glazbenu školu i da je to mislio svima reći na minuli Božić (Božić je valjda već prošao?), ne obazirući se ni na kakve prigovore, ali je u međuvremenu došlo do ove nesreće. Poslije toga priopćenja sestri će od ganuća grnuti suze, a Gregor će se dići sve do njezina ramena i poljubiti je po vratu, koji ona, otkako ide na posao, više ne prekriva vrpčama ni ovratnikom.

Franz Kafka, *Preobrazba*

Smjernice za pisanje

Smjestite ulomak u kontekst pripovijetke i vremena nastanka. Objasnite smisao naslova pripovijetke. Tko je glavni lik pripovijetke? Kakva se preobrazba dogodila u njegovu životu?

Kakav je odnos glavnoga lika i njegove obitelji prije i poslije preobrazbe? Kakav je odnos glavnoga lika

i ostalih likova prema preobrazbi? Što saznajemo o glavnome liku iz priloženoga ulomka? Objasnite fizičku preobrazbu glavnoga lika i njegov odnos prema glazbi i sestri. Objasnite smisao retoričkoga pitanja *Zar je on životinja kada ga glazba ovoliko može ganuti?* u kontekstu pripovijetke. Kako završava

glavni lik i kako je to obitelj prihvatila?

Svoje tvrdnje potkrijepite citatima i/ili parafrazama.

Objasnite Kafkinu tehniku o čudesnome koje nikoga ne začuđuje. Što Kafka time postiže? Kakvima se pokazuju ljudski život i obiteljski odnosi prema ovoj pripovijetki? Objasnite.